

Matt 25,14-30

Evangeliet til i dag handler tilsyneladende om at investere. Jo mere du investerer, jo bedre. Jo mere du investerer, jo større ros får du af Herren. Vækst og indsats – det er dagens løsen. Ser det ud til. Og dog. Af flere grunde handler lignelsen ikke om vækst og kapitalinvesteringer. Lad mig nævne to grunde.

For det første omtales den tredje tjener med ordene ”du dårlige og dovne tjener”. Men det er ikke nogen god oversættelse, for ”doven” er ikke en præcis gengivelse af det græske*. Det ville være mere præcist at tale om den ”frygtsomme” tjener i stedet for den ”dovne” tjener. Pointen er nemlig at tjenerens forhold til Herren bygger på frygt – ikke tillid. Derfor er han handlingslammet.

For det andet er det fristende at sammenligne dagens tekst med teksten til næste søndag (Mark 4,26-32). Det er to lignelser, og i den første sammenlignes Gudsriget med en mand, der tilsår sin mark. Han sover og står op, nat og dag, og kornet vokser, uden at han ved, hvordan det sker. Den bonde ligner en passiv eller måske en doven mand. Men lignelsen om de betroede talenter skal ikke forstås som en lovprisning af det driftige, produktive menneske, og næste søndags tekst skal heller ikke forstås som en lovprisning af det modsatte.

I dagens tekst møder vi de berømte ord. ”For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have i overflod, men den, der ikke har, fra ham, skal selv det tages, som han har”. Ordene er ofte blevet misforstået. Man taler ligefrem om Mattæuseffekten. Dermed menes, at lignelsens budskab skulle bekræfte den mekanisme, vi kender så godt fra vores dagligdag: De, der har penge, får flere. De, der har nok af arbejde, får mere – og måske endda så meget, at de er ved at gå til af overarbejde og stress. Og omvendt med dem, der ikke har ret mange penge eller mangler arbejde. De er udelukket fra arbejdsmarkedet og får ikke del i så mange goder som os andre.

Men det er som sagt en misforståelse. Lignelsen er ikke en bekræftelse på vores produktive, resultatorienterede samfundstænkning. Hvis ikke den er det, hvad er den så?

Lignelsen vil i stedet åbne vore øje for, at vi hver især har en gave. Det er en gave, som kun *du* kan forøge. Det er et pund, en talent, som kun *du* kan gøre frugtbar. Men der er en række forhindringer og barrierer, som dette budskab skal overvinde**, Lad os se på nogle af dem.

En af forhindringerne er *mindreværdsfølelsen*. Vi kender alle sammen de dystre øjeblikke i vores liv – de øjeblikke, hvor vi siger til os selv: Jeg kan slet ikke noget. Alt det, jeg har gjort, er værdiløst og forkert. Det hele lykkes uden større besvær for de andre. Bare ikke for mig. Ingen af os er fri for den slags øjeblikke, hvor man er ved at opgive det hele. Og hos nogen fortættes det til en vedvarende ringeagt for en selv, og så hjælper det ikke med andres anerkendelse og opmuntring.

En anden forhindring er *bekvemmeligheden*. Man ved, at man har nogle gaver, men man er bange for at lade sig udfordre af dem. Måske aner man også: Hvis jeg nu viser for mange af mine talenter, så får jeg nok nogle flere opgaver. Den, der allerede har opgaver, skal få flere og have dem i overflod. – Nej, så er det nu nok bedre at grave sin talent ned.

En tredje forhindring er *krænkelsen*. Man siger til sig selv. Hvor er jeg dog et begavet menneske, men desværre er der ikke nogen af de andre, der kan få øje på det. Der er ingen, som har værdsat

mine kvaliteter og mine ideer. Andre mennesker får et stort bifald, selvom de ikke har så meget at bygge på.

Der er en fjerde forhindring. Egentlig kan jeg så meget, men hvor *gik det hele dog skævt* lige fra begyndelsen. Gennem fødslen blev man bundet til en krop, der ofte ikke slog til. Man fik nogle forældre, som ikke viste ret megen kærlighed og forståelse. Og så valgte man et job, der ikke passede til en – og endelig fik man en partner i livet, der heller ikke gav en ret mange muligheder for at vise sine evne.

Jo - der er mange grunde til, at man lige så godt kan grave sin talent ned. Men her siger lignelsen: Der er meget investeret i jer. I er selv Guds kapital. Du – der måske ikke gælder for ret meget i andres øjne – *du er Guds investering*. Det er dig selv, der skal bringe profit. Du har selv chancen for og pligten til at gøre livet frugtbar. Jeres gaver – ja, jer selv – skal I virkeliggøre og udfolde.

I lignelsen om de betroede talenter siger Jesus altså til os: I dig bor der noget godt. Du er jo skabt i Guds billede. Du må ikke grave dig ned, fordi du tror, at du ingenting er værd. For mig er du et helt liv værd. Jeg tror på dig. Jeg har tillid til dig, og se så at komme af sted. Ud at forvalte alt det, jeg har givet dig.

I lignelsen vil den sidste tjener sikre sig, og derfor graver han sin talent ned. Nu vil man måske sige, at de to første tjenere jo også ville sikre sig gennem deres handel. Ja – men de kunne ikke vide, om det ville lykkes. Hvis de var fulde af bekymringer, havde de også gravet deres talenter ned. Man kunne tænke sig, at en af dem handlede, brugte sig selv og mistede det hele. Til en sådan tjener ville lignelsens Herre have sagt: Du sparede ikke dig selv og det liv, du fik givet for at leve – gå ind til din Herres glæde.

Jesus var selv en sådan tjener. Han talte om, at vi ikke skal bekymre os, og han satte selv sit liv på spil. Overfladisk set kom der ikke noget ud af det. Og alligevel kom der noget ud af det. For i Jesu liv og i hans død kom en ny og anderledes virkelighed til udtryk, Gudsriget. Alt det, han havde gjort, sagt og levet, blev en bekræftelse på lignelsen budskabet: Ødelæg ikke dit liv i bekymring, grav ikke din talent ned i jorden for at sikre dig. Men lad dit liv bære frugt, så det kommer andre til gode – gå ind til din Herres glæde.

Johannes Nissen

*Jf. Helge Kjær Nielsen, "Er den 'dovne' tjener doven? Om oversættelsen af *oknæros* i Matt 25,26", *Dansk Teologisk Tidsskrift* 53 (1990), 106-115.

**Se hertil Gerd Theissen; jf. Johannes Nissen, *Arbejdets ansigter. Bibelske og aktuelle perspektiver på arbejde og fritid*, Føltveds forlag 1996, 143-145.